

Шановні вчителі!

Пропонуємо Вашій увазі навчально-методичний комплект (НМК) для 2-го класу спеціалізованих шкіл з поглибленим вивченням іноземної мови, який є продовженням НМК для 1-го класу. Як і попередній комплект, даний НМК складається з:

- підручника;
- робочого зошита;
- звукового супроводу;
- книги для вчителя.

Основний компонент НМК – **підручник**, який починається з повторення мовного та мовленнєвого матеріалу 1-го класу та містить 12 тем, запропонована програмою з іноземної мови для 2-го класу. Так, як і в підручнику для 1-го класу, весь матеріал даного підручника побудовано на основі спеціально відібраних казок, кожна з яких вводить учня у певну комунікативну ситуацію з новими комунікативними функціями, мовним матеріалом та соціокультурним компонентом. Ми виходили з позицій психології про те, що і 1-й, і 2-й класи стосуються молодшої початкової школи, тому використання казкового матеріалу є цілком виправданим.

Активізація мовного та мовленнєвого матеріалу у 3-х видах мовленнєвої діяльності – аудіюванні, читанні та письмі відбувається на основі розроблених авторами технологій, які містить **робочий зошит для учнів**. Матеріал кожного уроку підручника піддається додатковій обробці у робочому зошиті, де кожен учень має можливість самостійно закріпити отримані знання та навички в цікавих творчих завданнях.

Звуковий супровід до НМК для 2-го класу сприяє вдосконаленню слуховимовних навичок учнів, формуванню аудитивних умінь учнів та може бути використаним як на уроці під керівництвом вчителя, так і самостійно вдома.

Книга для вчителя пропонує поради щодо формування всіх аспектів комунікативної компетенції учнів 2-го класу на основі даного НМК. Як і попередня книга для вчителя, крім пояснювальної записки та методичних рекомендацій даний посібник також містить методичний конструктор з додатковим матеріалом для опрацювання.

НМК для 2-го класу матиме продовження і в наступному 3-му класі і Ви зможете реалізувати програмні цілі навчання іноземної мови на основі авторських методик, запропонованих в даному комплекті.

Бажаємо Вам успіхів!

Автори

Пояснювальна записка

Головною метою навчання іноземної мови в 2-му класі є вдосконалення всіх складових комунікативної компетенції та значне розширення та поглиблення мовних знань учнів.

Оскільки основи фонологічної компетенції були закладені у 1-му класі, у 2-му класі продовжується робота з удосконалення слуховимовних навичок учнів на основі спеціально організованих вправ та з опорою на аудіо супровід.

Минулого року учні також оволоділи каліграфічними навиками письма та частково навиками правопису. Тому завданням 2-го класу є подальше формування вмінь письма та писемного мовлення в рамках вимог програми з іноземної мови для 2-го класу спеціалізованої школи.

Так само як і в 1-му класі, автори вважають за необхідне використання казкового матеріалу і у 2-му класі. Однак, враховуючи вік учнів 2-го класу, відібрані казки є більш складними за змістом та слугують засобом представлення нових комунікативних ситуацій. Наприклад, якщо тема «Сім'я» в 1-му класі вивчалася за допомогою казки «Чарівник Смарагдового міста», то в 2-му класі та сама тема подається на основі казки «Мері Поппінс». Якщо основними функціями, що належать засвоєнню в рамках цієї теми в 1-му класі були функції привітання, знайомства з членами родини, їх помешканням, то в 2-му класі комунікативні функції ускладнюються. Учні вчаться описувати зовнішність, риси характеру родичів, їх улюблені заняття у вільний час тощо.

Крім того, учитель, який вперше починає працювати з НМК 2 «English Smart», повинен ознайомитися з теоретичними положеннями концепції авторів. Це дуже важливо, тому що ці ж теоретичні положення складають основу НМК для 3, 4 класів, за якими вчитель буде продовжувати

працювати з дітьми. Безумовно, кожен вчитель, виходячи з особливостей і можливостей його учнів, буде творчо підходити до процесу навчання англійської мови, але авторам би дуже хотілося, щоб ця творчість відбувалася в межах розроблених нами методичних рекомендацій та не порушувало їх принципів. З цією метою ми пропонуємо ознайомитися з методами та принципами, які складають основу даного НМК.

НМК 2 “English Smart” спирається на 3 суттєвих підходи: **особистісно-діяльнісний, комунікативно-ігровий, та інтегративний.** Згідно з **особистісно-діяльнісним підходом**, в центрі навчання знаходиться сама дитина, її мотиви, цілі, її неповторний психологічний склад, тобто дитина – учень як особистість. В контексті такого підходу вчитель організовує та спрямовує весь навчальний процес, виходячи з інтересів конкретної дитини, враховуючи його знання та вміння, а також позиції усієї групи. Дитина в кінці заняття поступово, на основі особистісно-діяльнісного підходу, повинна бути в змозі відповісти собі на питання: чого він сьогодні навчився з того, що не зміг зробити ще вчора. При цьому вчитель задає зміст та стає партнером дитини в оволодінні цим змістом.

Реалізація другого підходу – **комунікативно-ігрового** дозволяє пояснити природну психологічну мотивацію вивчення іноземної мови. Яскравий, неординарний, живий виклад матеріалу з легкістю привертає увагу дітей і дозволяє утримувати її більш тривалий час. Крім того, гра є основним засобом вирішення навчальних ситуацій. Підручник запропонований на основі улюблених казок, мультфільмів, книг, коли дитина бачить реальне функціонування мови: як розпитувати про справи, як виражати радість, як вітати один одного і т.д. Таким чином, акцент робиться на комунікативних одиницях, що вмотивовані реальними ситуаціями та реальними потребами, що викликає бажання спілкуватися, не боячись зробити помилку.

Провідною ідеєю останнього, **інтегративного** підходу є розвиток творчого критичного мислення дитини як конструктивної інтелектуальної

діяльності, осмислення сприйняття інформації та подальше її засвоєння, використання інтегративних технологій у вивченні іноземної мови в молодшій школі, дає можливість відійти від традиційного “поаспектного” формування навичок та вмінь і перейти до концепції накопичення знань, розширення словникового запасу, формування одразу декількох навичок та вмінь на основі комунікативних одиниць, що вивчаються.

Психологічні підходи, покладені в основу концепції серії підручників для початкової спеціалізованої школи “English Smart” реалізуються через ряд провідних методичних принципів.

1) Принцип комунікативної спрямованості, сутність якого виражається метою і змістом навчання. Іноземні мови у початковій школі спрямовані на оволодіння дітьми комунікативними вміннями на рівні, достатньому для здійснення іншомовного спілкування в чотирьох видах мовленнєвої діяльності в типових ситуаціях.

Навчання іноземних мов у початковій школі має закласти основи для досягнення цієї мети на елементарному рівні, в термінології Ради Європи – рівні А 1. Даний принцип реалізується у:

а) відборі мовного та мовленнєвого комунікативно значущого для спілкування матеріалу;

б) виокремленні типових комунікативних ситуацій в межах тем, визначених програмою та Державним стандартом для початкової школи

в) створенні комунікативно-ціннісних, умовно-комунікативних і комунікативних вправ;

г) створенні на уроці специфічного мікроклімату для навчання спілкуванню;

д) використанні різних форм навчання: парного, малогрупового, групового і т.д.

2) Принцип соціокультурної спрямованості, який дозволяє ознайомити учнів початкової школи з життям їх однолітків за кордоном, правилами

вербального та невербального спілкування з ними, героями англійської літератури, відомих казок і мультфільмів; виховувати розуміння і повагу до представників англомовної культури; глибше пізнати власну культуру.

Реалізація даного принципу здійснюється через вивчення:

- різноманітних малих форм дитячого фольклору (казок, балад, римувань, лічилок, пісень);
- цікавих дітям творів дитячої літератури (п'єси, дитяча поезія, оповідання);
- правил вербальної та невербальної комунікативної поведінки у ситуаціях, які відповідають віковим особливостям та інтересам учнів початкової школи.

3) Принцип освітньої та виховної цінності. Вивчення англійської мови передбачає розширення не тільки загального та лінгвістичного кругозору учнів, а й виховання дітей як носіїв української національної культури, зміцнення їх національної свідомості в ході спілкування, побудованого за принципом діалогу культур, а також виховання поваги до носіїв мови, що вивчається, та до їх країни, виховання естетичних смаків учнів.

Даний принцип знаходить відображення у:

- граматичному відборі ситуацій для комунікативного спілкування або драматизації;
- використання необхідного і достатнього матеріалу для читання;
- наявності пізнавальних завдань творчого характеру;
- концентрації уваги учнів на необхідності бути толерантним, уважним і т.д.

4) Принцип доступності та посильності враховує специфіку та можливості віку молодшого школяра та диктує:

- вибір змісту навчання мовного та мовленнєвого матеріалу, що підлягає засвоєнню;
- обмеженість мовних засобів, тематик та сфер спілкування;

- врахування комунікативних та пізнавальних потреб учнів та засобів їх задоволення;
- відбір форм та методів навчальної діяльності молодшого школяра.

5) Принцип міжпредметних зв'язків передбачає оволодіння іноземною мовою з використанням змісту і засобів інших предметів (малювання, праці, співу, природознавства і т.д.), що не тільки сприяє мотивації вивчення нової мови, але й значно полегшує його засвоєння при:

- виконанні вже знайомих видів діяльності (малювання, розмальовування);
- виконанні фізкультурних вправ, участі у змаганнях, іграх) з коментуванням своїх дій англійською мовою;
- виконанні пошукових (проектних) завдань самостійно, групами або всім класом з використанням знань з інших предметів (укр. мови, історії, природознавства);
- представленні результатів вивчення певної теми (розділу тощо) на виставці, тижні іноземної мови, ранків і т.д.

6) Принцип врахування множинних здібностей учнів, що дає вчителю можливість грамотно відібрати засоби та зміст навчання в окремому класі залежно від домінуючих здібностей його учнів, а також максимально реалізувати здібності кожного учня. Реалізація даного принципу дозволить:

- оптимально поєднувати різні режими роботи під час вивчення іноземної мови (в парах, тріадах, командах і т.д.), коли учні мають можливість висловити свою власну точку зору в межах спільної колективної задачі;
- максимально враховувати індивідуальні особливості кожного учня, даючи йому можливість поповнення знань, задоволення особистих інтересів;

- підвищити зацікавленість учнів тим чи іншим видом діяльності, особистісно значущим для них;
- орієнтуватися на ключові здібності кожного окремого учня, що дасть йому можливість побачити швидкий результат в оволодінні ним іноземною мовою).

7) Принцип урахування рідної мови, який в 2-му класі допоможе учням краще засвоїти звукову та літерну систему англійської мови, у тому числі, шляхом порівняння явищ двох мов.

Для цього автори використовують методичну технологію порівняння звуків та літер англійської мови, згідно якій найбільша увага приділяється звуковим і графічним явищам англійської мови, які повністю відсутні в українській або частково відрізняються від української мови з метою уникнення, або послаблення інтерференції.

Так на матеріалі казки «Мауглі», вивчаючи тему “Friends”, другокласники познайомляться з іншими країнами та континентами, дізнаються про особливості життя тварин, що їх населяють, ознайомляться з правилами поведінки в зоопарках тощо. Знайомство з Пітером Пенем дасть дітям можливість дізнатися про улюблені ігри англійських дітей та порівняти їх зі своїми.

Під час роботи над темою “About Myself” другокласники знайомляться з американською дівчинкою Еліс, англійським хлопчиком Бобом, які розповідають про себе на фоні малюнків, що містять соціокультурну символіку – Статую Свободи в Нью-Йорку, Біг Бен в Лондоні, що також сприяє розширенню загального кругозору учнів.

Значно збільшується й набір комунікативних одиниць, що належить засвоїти. Учні знайомляться з аутентичними прикладами експресивного мовлення, типу *Isn't it wonderful! What a lovely day! etc.*, що дозволяє зробити мовлення учнів 2-го класу більш емоційним. Таким чином, у казці комунікативні та соціокультурні елементи пов'язані між собою, збагачені

достовірною і близькою за інтересами інформацією, яка відповідає віку дітей 2-го класу.

Ми рекомендуємо вчителю не пропускати окремі розділи підручника і не замінювати їх іншим матеріалом. Намагайтесь ретельно опрацювати весь матеріал, а потім, якщо залишиться час, використовуйте додатковий матеріал.

Автори наполягають на цьому у зв'язку з тим, що всередині комплекту передбачається повторюваність мовного та мовленнєвого матеріалу, а головне – дотримання сюжетних канонів казки. Пропущений мовний, мовленнєвий або аудитивний матеріал порушить логіку закладеної методичної концепції та викличе труднощі в подальшому його сприйнятті учнями.

Методичні рекомендації

I. Формування мовної компетенції

Фонологічна

Формування фонологічної компетенції є однією з провідних цілей вивчення іноземної мови в 2-му класі. Однак, цього року учні повинні вдосконалювати свої слуховимовні навички на більш високому рівні: знайомству належать закритий та відкритий склади, дзвінки та глухі приголосні, короткі й довгі голосні. Але, як і в 1-му класі, другокласники засвоюють новий фонетичний матеріал імітативно, а за необхідністю з поясненням на ігровій основі. Наприклад, пояснюючи закритий склад, можна придумати казку про те, що пішли голосні літери в гості, але їх там було так багато, що їх посадили між приголосними і їх було дуже тісно, тому що їх здавлювали з інших боків. Ось вони і звучать так коротко, ніби їм тяжко дихати: [e], [o], [ʌ] тощо. А потім один з гостей з будь-якої сторони уступив місце і їм стало легше, з'явився відкритий склад: name, take etc.

Слід пам'ятати, що фонетичні зарядки є обов'язковим компонентом уроку, тому на кожному уроці робота над фонетичним матеріалом повинна займати не менше, ніж 5-7 хвилин. Аудіоприкладі фонетичних вправ дадуть учням можливість розрізняти звуки, які може давати одна й та сама літера. Дуже важливо протягом короткого часу сформувати поняття звуко-буквених співвідношень. У такому випадку учням буде легше читати тексти з незнайомими словами.

Допомагає в оволодінні звукобуквених співвідношень пісня “Every letter makes a sound”, яка має всього 2-3 рядки, ідентичну мелодію, яку учні можуть легко скласти самі за прикладом. Наприклад, *Every letter makes a sound. Z makes [z] and x makes [ks]*.

Оволодіння ритмом та інтонацією в цьому класі також відбувається через імітацію, на основі запропонованих авторами джазових ритмів, віршів, мікродіалогів, які демонструють образи аутентичного англійського мовлення. Враховуючи фактор швидкої втомлюваності дітей молодшого шкільного віку, а також їх бажання рухатися, більшість римівок та ритмів слід супроводжувати рухами, що на думку авторів, допоможе учням краще оволодіти ритмічним малюнком мовлення.

Граматична

Згідно програмі з англійської мови для 2-го класу, навчання граматиці повинно проводитися імпліцитно. Це означає, що граматична навичка також формується на основі говоріння, тому що нове граматичне явище презентується в мовленнєвому зразку. Головне завдання при формуванні граматичної компетенції – розуміння учнем того, яку комунікативну задачу можна вирішити за допомогою того чи іншого комунікативного явища.

Кожна тема уроку заснована на певній граматичній структурі, яка є провідною і новою для учнів. Весь інший матеріал уроку добре відомий учням. Слід наголосити, що граматичний матеріал, яким учні оволоділи в 1-му класі систематизується і знову закріплюється в 2-му класі, але на нових мовленнєвих прикладах і в нових ситуаціях спілкування. Наприклад, множина іменників (стор. 47 підручника). В повторюваності граматичного матеріалу та його повторній активізації автори вбачають основи успішного формування стабільного граматичного навика.

Враховуючи принцип дотримання однієї труднощі при роботі з новою граматичною структурою, особливо на етапі знайомства з нею, слід враховувати, щоб весь лексичний матеріал уроку був добре знайомий дітям.

Презентація нової граматичної структури, як правило, відбувається з опорою на ситуацію, яка створена за допомогою казки та вербально-зображальної наочності. Створенню слуховимовного прикладу нової граматичної структури сприяє аудіо супровід. Учні спочатку повторюють нову структуру в реченні, ситуації. Наприклад:

- *Where is your folder?*
- *Is it under your desk?*
- *Yes, it is. Phew!*

Щоб дана граматична структура добре запам'яталась, автори склали джазовий ритм, в якому вона повторюється декілька разів і який містить ігровий елемент, що сприяє швидкому оволодінню структурою. Вчитель не може знайти щось й запитує дітей:

- *Where is it?*
Where is it?
I can't find it.
Is it on the floor?
No, it isn't. (стор. 48 підручника)

Лише після такого рецептивного оволодіння граматичною структурою на основі аудіювання слід перейти до інших видів мовленнєвої діяльності, а саме – говорінню, читанню та письму.

Враховуючи принцип диференційного навчання, автори вважають за необхідне для учнів з логічно-смісловим прикладом мислення систематизувати матеріал, що вивчається у вигляді таблиць або схем. Це полегшить таким учням сприйняття нового граматичного матеріалу. Наприклад, при вивченні чисельників учням пропонується така таблиця:

four+teen=fourteen
five+teen=fifteen

З метою акцентування уваги учнів на певних граматичних труднощах (закономірностях) прикладу, що вивчається, автори також використовують графічний прийом – таблицю збоку сторінки.

What + a + pity!
What + a frosty + day!

Наприклад:

Набір граматичних вправ на активізацію тієї чи іншої граматичної структури в 2-му класі також є значно складнішим. У підручнику з'явилися вправи, спрямовані на оволодіння формами граматичних структур, що вивчаються. Наприклад, підстановчі таблиці, вправи на заповнення пропусків. Однак, комунікативно спрямовані вправи, які дозволяють учням реалізувати свої комунікативні наміри за допомогою граматичних структур переважають.

Лексична

Об'єм лексичного словника другокласника зростає не лише за рахунок великої кількості тем, запропонованих для вивчення програмою з іноземної мови для даного класу, але й за рахунок нових аспектів вже раніше вивчених тем *Toys, My family, My friends etc.* З іншого боку, оскільки лексичні одиниці семантизуються усно, то вони зазвичай стають частиною комунікативних одиниць, які також сприяють збагаченню словника учнів. Наприклад, мало знати одне слово *velocined – bike*, необхідним є оволодіння комунікативною одиницею *to ride a bike*, так як учень захоче розповісти як він вміє кататися на велосипеді; не просто *skipping rope – скакалка*, а *стрибати на скакалці – to jump with the skipping rope*.

Так само, як і в 1-му класі, у семантизації лексики перевага надається одномовним способам: контексту, яким задається ситуація з казки, морфологічно розкладені синоніми, антоніми тощо (*snowball, snowman, snowstorm etc.*). Лише після доброго усного засвоєння лексики, вміння розпізнавати її зі слуху, можна перейти до її читання та письма. Цей процес є складним й вимагає циклічності, тобто постійного повторення одного й того ж самого лексичного матеріалу на кожному уроці, поки навичка не стане стійкою та стабільною.

На жаль, об'єм підручника не дозволяє вмістити всі лексичні тренувальні вправи, тому частина з них перенесена до робочого зошиту учнів. Крім того, вчитель може значно розширити їх кількість в залежності від можливостей свого класу.

Оскільки засвоєння всього мовного матеріалу відбувається на основі казки, підручник містить вправи "Play", які дають можливість учню перетворитися на казкового героя і пограти в казку, використовуючи нові слова. Це і є неусвідомлене запам'ятовування нових мовних одиниць.

Після закінчення роботи над темою учням пропонується перевірити свої знання лексичних та комунікативних одиниць. З цією метою в кінці кожної чверті подано уроки, які присвячені самоконтролю "Check Yourself". З опорою на ситуативні малюнки учні повинні назвати вивчені слова (Recall and Say), згадати римівки, пісні, ритми за темою (Recall and Chant (sing)), прослухати опис чогось (коротку розповідь) і намалювати те, про що йде мова (Listen and Draw), а далі і прочитати текст з виконанням комунікативного завдання та підписати слова на малюнку, написати вітальну листівку тощо.

На відміну від 1-го класу, до даної рубрики також внесені вправи, які перевіряють вміння читання й письма, що вимагає від другокласників знання словника та граматичних конструкцій.

II. Формування мовленнєвої компетенції

Аудіювання

Як і в 1-му класі, аудіювання – розуміння мови на слух – є і метою, й засобом навчання іноземної мови, а саме, фонетики, лексики, граматики.

Оволодіння звуковою стороною англійської мови, її фонемним складом та інтонацією, ритмом, наголосом, мелодикою починається з аудіювання, тому важливо, щоб із самого початку учні чули зразки грамотної англійської мови. Звідси витікає потреба ведення уроку англійської мови виключно англійською мовою, поступово привчаючи дітей розуміти мову без перекладу.

Оскільки формування фонологічної компетенції відбувається на основі імітативно-ігрового методу, то, з одного боку, мова вчителя повинна бути нормативною, адекватною можливостям учнів для розуміння, а з іншого – вірші, римівки, джазові ритми, що використовуються у підручнику, відібрані так, що вони забезпечують повторюваність мовних засобів. Сприйняття, імітація і багаторазове тренування прослуханих прикладів мовлення сприяють формуванню правильної англійської вимови.

Формулювання вправ у підручнику дані англійською мовою з їх поясненням українською мовою, що, на наш погляд, допоможе малюкам свідомо сприймати іноземну мову.

Більш, ніж 30% вправ кожного уроку побудовані з опорою на аудіювання (*Listen and repeat! Listen and say! Listen and read! Listen and sing!*), які є неспеціальними вправами в аудіюванні й слугують опорою для говоріння.

Крім того, аудіювання використовується і як мета навчання. Дотримуючись програми з іноземної мови, авторами складені короткі розповіді, описи та повідомлення. Засоби перевірки розуміння також відібрані у відповідності з віковими особливостями дітей 2-го класу: *Listen and point! Listen and show! Listen and draw!* Творчий вчитель, виконавши перевірку розуміння тексту, може й надалі використовувати прослухану

інформацію для формування вмінь говоріння: переказати текст, охарактеризувати героїв, описати природу тощо.

Говоріння

Як і в попередньому 1-му класі, говоріння учнів 2-го класу представлено, в основному, двома його формами – монологічним і діалогічним. Підручник побудовано так, що на початку кожної теми за допомогою вербально-зображальної наочності учням пропонується здогадатися, з героями якої казки вони вивчатимуть дану тему. Кожен урок теми має свою комунікативну функцію, яка забезпечується відповідними функціональними експонентами. Ще до початку роботи на уроці учні вже знають, чому вони сьогодні навчаються. Наприклад, в рамках теми *Free Time* учні оволодівають такими комунікативними функціями: давай поговоримо про улюблені види дозвілля, розпитай про улюблений вид дозвілля твого друга, опиши, що ти любиш робити в week end, побажай другу хороших вихідних тощо.

Реалізації зазначеної комунікативної функції допоможе найперша вправа підручника, представлена у вигляді діалогу головних героїв. Наприклад: Урок з функцією «давай поговоримо про твій вільний час» (урок 53) починається з такого діалогу-прикладу – *Listen and repeat*.

- *Is it your free time now?*
- *Yes, it is. We read books, tell stories and play with toys.*
- *And then?*
- *Then we go to bed.*

Протягом всього уроку учні працюють над засвоєнням даної мовленнєвої функції. Спочатку на матеріалі казки, а в кінці уроку демонструють її реалізацію на власному досвіді. Вправа кожного уроку *Talk with a friend* вимагає від учнів самостійного використання мовленнєвих одиниць для вираження заданої комунікативної функції уроку в парах. Вправи *Listen and*

say or read and say вимагають від кожного учня самостійних монологічних висловлювань.

Дуже важливо, щоб діти добре розуміли значення комунікативних одиниць, що вивчаються і могли їх творчо використовувати щодо опису свого життя або життєвого досвіду. Тому підручник містить як комунікативні вправи, засновані на казковому сюжеті, так і вправи, пов'язані з життям другокласників.

Починаючи урок з навчання діалогічного мовлення, ми спираємося на те, щоб учні побачили, як функціонує нова іноземна мова, як вона передає вже знайомі йому команди, як цією мовою можна спитати та відповісти, похвалити або посварити тощо. Для цього необхідна мовленнєва практика в парах під керівництвом вчителя, чого, нажаль, другокласник ще не може зробити рідною мовою. Натомість у них є досвід монологічних висловлювань, який можна перенести на іноземну мову, що вивчається.

В уроках, метою яких є контроль засвоєних учнями знань, вмінь і навичок (Check Yourself) також передбачені завдання на перевірку рівня сформованості вмінь говоріння. Це творчі завдання, які поєднують всі комунікативні функції певної теми. Наприклад, «у робочому зошиті виріж малюнки до казки «Пітер Пен» та програй її з друзями». Колективна драматизація казки дає можливість учням проявити свою творчість, а найголовніше – набуті вміння говоріння.

Новим в цьому підручнику є серія міжтемних уроків після вивчення двох тем програми. Це чотири уроки, присвячені чотиром порам року. Автори виходили із необхідності системного вивчення назв всіх 12 місяців року, характерних особливостей пір року та відповідної погоди, типової для кожного місяця. Крім того, кожен сезон логічно завершує чверть і учні мають можливість закріпити в мовній практиці всі реальні знання про природу, з якими вони зустрічаються в даний момент.

Читання

Навчання читанню починається з перших уроків з іноземної мови і використовується як мета і як засіб навчання. Матеріалом для читання є короткі тематичні тексти монологічного та діалогічного характеру.

Розуміння читання зв'язних текстів перевіряється різними способами. Серед них – повна фізична реакція (TPR), (наприклад, read and do! «прочитай речення та покажи, як ти це робиш», знаходження відповідностей (matching), наприклад, “Read and say”!, «прочитай початок речень та назви їх закінчення», «дай відповідь на питання», listen and read!, прослухай і прочитай запитання, дай відповіді на них; вибір малюнка, що відповідає тексту, наприклад, Listen, read and point!, прослухай та прочитай опис природи та обери правильний малюнок і т.д.).

Поступово об'єм і зміст текстів для читання збільшується. Враховуючи це, автори пропонують навчати читанню спочатку з опорою на аудіо запис (Listen and repeat). На наш погляд, це допоможе учням в оволодінні ритміко-інтонаційним малюнком тексту, щоб в надалі перенести свої вміння на текст для самостійного читання (Read and say). В даному випадку матеріал читання використовується як засіб розвитку вмінь говоріння. Наприклад: прочитай і скажи, як казковий герой проводить вільний час; прочитай та порівняй дозвілля Пітера Пена та своє тощо.

Слід наголосити, що всі передтекстові завдання мають комунікативний характер, який зорієнтовує учнів на знаходження головного смислу матеріалу, що належить прочитати. Наприклад, Read and say! (Прочитай та скажи, чому ти радієш понад усе; прочитай та скажи, з чим ти згоден; прочитай та скажи про захоплення дітей тощо).

В контрольній рубриці “Check Yourself” також передбачено завдання для читання, перевірки вмінь учнів в читанні. Наприклад, Recall and read.

(Прочитай та дай відповіді на запитання; прочитай та порівняй зі своїми іграшками).

Письмо

В 2-му класі продовжується навчання письму та писемному мовленню. В кожному уроці є вправи “Write with friends”, які підсумовують все, що вивчалось учнями на уроці в усіх видах мовленнєвої діяльності – аудіюванні, говорінні і читанні. Метою даної вправи є пропис мовного та мовленнєвого матеріалу, вивченого усно. Нагадуємо вчителю: чим більше аналізаторів задіяно в оволодінні тим чи іншим матеріалом, тим швидше та ефективніше буде його засвоєння. Тому підручник має письмову опору – ключові слова, початок (кінець) речення, план тощо.

Поступово опори замінюються завданнями для творчого самостійного письма. Наприклад, «напиши з друзями відповіді на запитання; напиши, які предмети є у тебе в класі». Завдання для письма подаються не тільки з опорою на текст або тему, а також з опорою на малюнок. Наприклад, «подивись на малюнок і напиши запитання до нього»; «розкажи чим зайняті діти». На жаль, кількість годин, відведених на вивчення іноземної мови є не дуже великим, тому більша частина письмових вправ учні виконують самостійно, вдома, в робочому зошиті. Однак, вчителю слід контролювати виконання письмових вправ, а в деяких випадках й будувати наступний урок на завданнях робочого зошита. Наприклад, для повторення комунікативних функцій мовлення, вивчених на уроці, в робочому зошиті передбачено вправи на читання мікродіалогів із знаходженням відповідностей між репліками. На наш погляд, після перевірки правильності виконання завдання, було б доцільним відтворити цей діалог на уроці, розіграти його за ролями, скласти свій за аналогією. Як варіант, можна запропонувати учням

виписати ті репліки, які передають вивчену функцію, наприклад, радість, здивування тощо.

Письмове мовлення другокласників на кінець навчання становить 5-6 речень речень. Крім того, підручник містить вправи на формування вмінь різного виду письмового мовлення: написання вітальної листівки, листа, опис погоди, зовнішності; короткої розповіді з даної теми тощо. Все це відповідає програмі з англійської мови для спеціалізованих шкіл з поглибленим вивченням іноземної мови.

Поради вчителю щодо тематичного планування

В першому класі автори надали вчителю 94 письмових поурочних плани, в яких намагались показати починаючим вчителям як грамотно формувати практичну ціль уроку і супутні завдання, як потрібно розподіляти час на уроці.

Однією з головних цілей книги для вчителя для 1-го класу автори також вбачали необхідність показати вчителю, як працювати над фонологічною компетенцією, тому у посібнику описані ігрові технології презентації кожного звуку та запропоновані конкретні вправи з формування всіх компонентів фонологічної компетенції.

Крім того, учні 1-го класу вперше знайомили з літерами англійського алфавіту, тому автори розробили детальну методику формування навичок каліграфії, а також «Свято ABC», яке символізує закінчення роботи над літерами.

Ми також намагалися показати вчителю, як можуть працювати запропоновані методики формування всіх видів мовленнєвої діяльності: аудіювання, говоріння, читання, письма, якщо дотримуватись рекомендацій. У посібнику також були представлені варіанти виконання різних мовних вправ за темами, щоб вчитель міг ними варіювати в залежності від наповнення та рівня навченості окремої групи.

Згідно програми з іноземної мови для 2-го класу більшість тем повторюються. Наприклад, Family, Friends, Myself, School, Toys, Animals, тому що саме вони виділені в кожній з чотирьох сфер спілкування – personal, public, educational and professional. Однак, це не означає, що вони будуть дублювати мовний та мовленнєвий матеріал 1-го класу, тому автори вважають за необхідне надати вчителю поради саме з тематичного планування, оскільки вимоги та рекомендації до поурочного планування були детально розглянуті в книзі для вчителя 1-го класу.

Отже, перших два уроки відокремлені рубрикою Let's Start і мають на меті повторення основних комунікативних функцій та їх функціональних експонентів, вивчених першокласниками минулого року. Повторення мовленнєвого матеріалу побудовано на основі мовного лексичного та граматичного матеріалу минулого року. За два уроки учні згадають казкових

героїв, з якими вони дружили та вивчали англійську в 1-му класі, а разом з ними – і основний матеріал 1-го класу.

Перша тема, що належить засвоєнню в 2-му класі – тема Сім'я (Family). Якщо минулого року учні вивчали цю тему на матеріалі казки «Чарівник Смарагдового міста», то цього року учні будуть разом з Мері Поппінс знайомитися з великою родиною Бенксів. Автори не випадково обрали саме цю казку, оскільки, крім тематичної цінності, вона може бути використана і для формування соціокультурної компетенції малюків, оскільки Мері Поппінс водить дітей до парку, на Лондонську площу годувати голубів тощо. Знаючи зміст казки, вчитель може познайомити учнів з такими англійськими реаліями, як London, Hyde Park, Trafalgar Square. Хоча й зображального матеріалу в підручнику немає, працюючий вчитель завжди знайде фотографії даних визначних місць.

Оскільки в минулому році тема “Family” була першою, то її комунікативними функціями були: давай привітаємось, давай поцікавимося про родину, попрощаємось тощо. В другому класі в рамках даної теми вивченню належать такі функції: introduce your family members, ask where they are from, talk about your relatives' appearances and characters etc. Розширюється і лексична наповнюваність слів за рахунок введення слів nanny, son, daughter, parents, uncle, aunt, boy-cousin, girl-cousin. Однак граматичні структури даної теми вже добре знайомі учням і їх слід повторити з новим лексичним наповненням: this is...these are..., that is – those are, I have got...., I can.... .

Урок 5 даної теми, де відбувається робота над моделлю Where are you from? має яскраво виражену соціокультурну спрямованість. Дітей слід познайомити з назвами країн, де можуть проживати їхні родичі (друзі), а також навчити їх вимовляти назву своєї рідної країни – Ukraine. Кількість країн, де проживають родичі дітей, може бути більшим (Poland, Hungary, Romania, Russia). Тому не слід обмежуватися лише матеріалом,

запропонованим авторами. В залежності від ситуації в класі, доцільно буде додати назви країн, по бажанню дітей - познайомити з прапорами, відомими символами країни, що значно наблизить іншомовне спілкування до реального.

Наступні уроки 7-8 органічно поєднують повтор вокабуляра з тем “Appearance” and “Character”. Однак, оскільки в цих уроках мова йдеться про близнюків, слід попрацювати над конструкцією We’ve got the same eyes..., а також Who has got...? для того, щоб учні могли порівняти себе зі своїми батьками, братами, сестрами. В наступному уроці дане питання дещо видозмінюється: Who is...? для того, щоб можна було реалізувати функцію опису характеру членів родини Who is kind? Who is jolly? тощо.

Як і будь-яка тема підручника, дана тема закінчується самостійним вмінням учнів розмовляти монологічно (описувати свою родину) та говорити про родичів в парі, тобто діалогічно. Тема “My Family” знайомить учнів з аутентичними комунікативними одиницями What a big family! I like my nanny a lot! Me too!, представленими в реальних ситуаціях казки.

Автори пропонують учителю два резервних уроки, які він може використовувати на будь-якому етапі теми. Вчитель може проявити свою творчість й використати елементи художнього фільму “Mary Poppins”, матеріали «Методичного конструктора» в кінці «Книги для вчителя» тощо.

My Morning

Одна з тем особистісної сфери спілкування в програмі з англійської мови для 2-го класу «Людина» представлена авторами частково у виділених темах “My Morning”, “About Myself” і частково інтегровані у вивчення інших тем – “Friends”, “Animals” etc. Ми пояснюємо це різноплановістю даної теми та

широким спектром ситуацій, в яких другокласники часто опиняються і які вимагають елементарного обговорення.

Привертаємо уваги вчителя, що будь-яка з тем цього року, так чи інакше, була розпочата в минулому році, тому ми рекомендуємо організовувати мовленнєві зарядки кожного уроку нової теми на основі матеріалу, вивченого в 1-му класі. Так як основною граматичною конструкцією уроку 12 є наказовий спосіб *please, wash your face; (please, brush your teeth)*, необхідно згадати казку про «Червону Шапочку», де вивчалось саме це граматичне явище. Тоді відпаде необхідність пояснення даної граматичної структури. Мовленнєву зарядку можна виконати таким чином: *Look at the picture and say what mum tells Little Red Riding Hood*. На екрані (якщо є така можливість) з'являється Червона Шапочка і мама, яка дає їй кошик. Діти повинні відтворити діалог між ними: *Please, Little Red Riding Hood, take this basket and go to your grandma. – OK, mum* або *Please, Little Red Riding Hood, say hello to your granny. – Sure, mum*.

Згадавши конструкцію, доцільним буде запропонувати учням попрацювати над нею в парах для її активізації, тоді не буде необхідності в поясненні даної конструкції в новій ситуації, у ванній кімнаті, коли мама говорить донці, щоб вона вмилася, розчесалася тощо.

Новим етапом уроку буде лексична наповнюваність конструкцій *brush your hair, wash your face, clean your teeth etc.*

Не слід забувати про те, що новий вокабуляр повинен бути спочатку відпрацьований фонетично (впр. 5, стор. 21) з метою, щоб учні сформували слуховимовний образ слова, і лише потім включити його в мовленнєві вправи.

До кінця уроку учням необхідно навчитися використовувати новий мовний матеріал в простих реченнях та ситуаціях, які можна застосувати у власному досвіді: *I brush my hair, I clean my teeth etc.* Для того, щоб монологічні висловлювання другокласників мали логічний характер, учнів

слід познайомити з фразами, регламентуючи послідовність дій: *every day, then, sometimes*.

Наступні уроки активізують ту ж саму граматичну конструкцію в ситуації “Morning exercises”. На вибір вчителя, набір фізичних вправ можна значно розширити: Hands up! Hands down! Hands on hips! тощо, так як вони будуть виконуватися на основі імітативних дій за вчителем.

Урок 14 пропонує повторення теми 1-го класу “Clothes”, яка вивчалася на матеріалі казки «Попелюшка» і коли учні описували свій одяг, або одяг Попелюшки в рольовій грі. У даному уроці знайомий лексичний матеріал використовуються при активізації структури *She/He has got a nice dress on. She/he hasn't got a nice dress on.*

Урок 15 стосується іншої, не менш важливої ситуації, пов'язаною з діяльністю кожної людини – їжею. Він також побудований на відомій граматичній конструкції в питальній формі: *Can I have some porridge, please?* В якості моделі вербальної комунікативної поведінки відповіддю на таке питання є *here it is*. Дану модель слід активізувати не лише в ситуації, пов'язаній з їжею, але й в інших ситуаціях, близьких щоденному досвіду учнів.

Seasons

Ми пропонуємо вивчати дану тему і все, що з нею пов'язано, в ту пору року, коли вона дійсно має місце, тому в кожній чверті діти говоритимуть про погоду, красу даної пори року, про її відмінні риси тощо. Автори виходили з того, що вивчаючи осінь восени, зиму – взимку, весну – навесні, а літо – ближче до літа, малюки будуть спиратися на реальні ситуації, підкріплювати відповіді власним досвідом. Крім того, таке часове співвідношення вивчення теми надасть вчителю можливість проявити свою творчість й провести урок у шкільному садку (дворі), організувати екскурсію в осінній (весняний) ліс (парк), що дозволить дітям використати отримані за

партою знання в нових реальних ситуаціях, відчуті себе в ролі «носія мови» і сказати, що зазвичай англійські другокласники можуть сказати в подібній ситуації. Креативність вчителя буде також проявлятися і в тих творчих завданнях, які він може запропонувати своїм учням. Наприклад, зберіть осінні листочки, наклейте їх у своєму зашиті та опишіть, якого вони кольору, розміру тощо. Безумовно, такі завдання диктують необхідність мимовільного запам'ятовування назв дерев – a birch tree, an oak, a willow tree тощо. Аналогічні завдання, але під час весняної прогулянки, можна пов'язати з першими весняними квітами (snowdrops, violets). Прикладом творчого завдання зимової прогулянки можуть стати фотографії учнів класу, які вчитель (або батьки) робили під час прогулянки (або діти робили на свої телефони) і тоді, розподіливши учнів по групах, на наступному уроці можна буде запропонувати зробити свій проект – наклеїти фото, підписати його, придумати назву, представити свій проект класу. Наш досвід показує, що така колективна творчість має велику мотивацію, стимулює другокласників до вивчення іноземної мови, так як вони бачать реальну необхідність та значущість вивчення іноземної мови.

Хорошим варіантом творчості при вивченні пір року є використання технології Shape Writing, коли діти пишуть свої міні-описи, розповіді не в зошитах, а в сніжинках, сніговичках, грибах, горішках, пташках, тобто символах певної пори року. Виконавши таке завдання, учні повинні бачити його результативність, порівняти свою розповідь з розповідями інших учнів, тому ми рекомендуємо організовувати дисплей творчих робіт учнів з позитивною оцінкою вчителя, із запрошенням учнів інших класів, щоб малюки бачили, що вони вже багато чого вміють, що їх знання, вміння і навички достойно оцінюються іншими.

Акцентуємо увагу вчителя на використанні (невикористанні) артиклів в комунікативних одиницях, по'язаних з описом погоди. Мовленнєві приклади семантизуються та активізуються як лексичні одиниці й не вимагають ніяких

граматичних пояснень. Наприклад: What warm October weather! I love spring! Look at the sky! What a frosty day!

При вивченні цієї теми важливо звернути увагу на словотвір: wind-windy; rain – rainy; sun – sunny тощо, щоб уникнути помилок у мовленні учня надалі, тому активізувати похідні прикметники доцільніше в стійких прикладах: It is windy, It is sunny, але: the wind is strong, the sun is bright.

Необхідно також навчити учнів правильному використанню виразів, які в рідній мові мають одне значення, а в англійській різне. Наприклад: збирати ягоди, гриби – to gather mushrooms, berries, але збирати яблука або груші – pick apples, pears. Пояснення вчителем відмінностей рідною мовою тільки розширить лінгвістичний кругозір учнів й привчить їх до уважного й правильного використання цих виразів.

При вивченні теми “Winter” одночасно вивчається й тема “Holidays”, представлена святкуванням Різдва й Нового Року. Уже в минулому році учні ознайомились з тим, як потрібно вітати: I wish you a Merry Christmas and a Happy New Year, тому в 2-му класі слід навчити відповідній реакції на поздоровлення – Thank you, dear, same to you і розширити вокабуляр учнів на тему: Christmas Carol, Christmas Tree, Christmas cake тощо. Під час роботи з даною темою творчість вчителя – безмежна, однак не слід забувати про соціокультурний аспект даної теми і познайомити учнів з прикладами колядок в Україні і в Англії (коли скоро вивчатиметься вираз to sing Christmas carols), розповісти про найбільшу Різдвяну ялинку на Трафальгарській площі у Великій Британії і Time Square в Нью Йорку (США) й порівняти з головною ялинкою України, розповісти про традиції різдвяного пирога у Великій Британії.

Тема “Spring” завершується вивченням свята “Mother’s Day”. Соціокультурним елементом тут буде знайомство з англійським весняним святом, яке так і називається “Mother’s Day” й порівняння його з українським святом «8-го Березня». Цінністю даної теми є уважне, бережне ставлення до

мами, яке у всьому світі є однаковим. Логічним завершенням вивчення даної теми є навчання написання вітальної листівки до Дня 8-го Березня, яку учні намалюють самостійно, використовуючи сюжети з вивченої теми “Spring”.

Кінець навчального року присвячено літу й плануванню літніх канікул, опису нових захоплень, які є типовими для даної пори року – rollerskating, skateboarding, riding a bike etc.

Фіналом вивчення “Seasons” є останній урок 102, в основі якого лежить текст “Seasons in Ukraine”.

Текст побудовано з 4-х фрагментів, кожен з яких вимагає продовження. Учням запропоновано 1-2 пов’язаних речення й припускається, що вони самостійно можуть продовжити той чи інший фрагмент. Наприклад: In winter it is cold outside. My friends and I like..... . Також завдання можна виконувати не лише індивідуально, а й в малих групах по 3-4 людини у вигляді змагання: хто більше та цікавіше розповість про зиму, весну або літо. В кінці кожної теми з циклу “Seasons” є резервні уроки, які вчитель може використовувати для цілеспрямованого формування соціокультурної компетенції другокласників, екскурсій, уроків творчості тощо.

School

Дана тема також вивчалася в 1-му класі, під час якої учні познайомились з основними видами діяльності на уроках (read, write, count, draw), предметами шкільного життя (a book, a copy book, a pen, a pencil, a desk, a board, a computer), з тими, хто працює й навчається у школі (a teacher, a school girl, a school boy, classmates). Вивчення цієї теми в 1-му класі базувалося на структурі “I can...” в усіх формах – стверджувальній, питальній, заперечній.

В 2-му класі граматичне наповнення цієї теми є більш складним з перших уроків. Учні знайомляться з модальним дієсловом “may” та його функцією запитання дозволу. Це дієслово представлено в типовій для школи ситуації – запізненні учня на урок: “May I come in?”. Автори вважають за необхідне

пов'язати представлення даної граматичної структури з комунікативною одиницею виразу жалю через запізнення, тому вони подаються разом як одне ціле: “May I come in? I’m sorry, I’m late” та відповіддю вчителя “Never mind”. Протягом уроку учні повинні навчитися переносити цю структуру на інші шкільні ситуації, не пов'язані із запізненням: “May I take a pen?” “May I take your pencil”?

Інша граматична структура даної теми вимагає повторення і систематизації множини іменників (урок 29), що готує учнів до роботи зі структурою *How many...have you got?*

Добре засвоївши дану структуру в рамках знайомих чисельників, вивчених в першому класі, учні знайомляться з чисельниками від 11 до 20, тому що предметів класного вжитку більше, ніж 10. Уроки 30-32 містять технології опрацювання даних чисельників. Крім того, вони можуть використовувати дані цифри, говорячи про вік своїх братиків та сестричок.

Урок 33 вводить структуру “*How much chalk have you got?*”, так як шкільні ситуації вимагають від учнів знання і цієї структури, тим більше, що під час проходження попередніх тем вони вже знають нечислювальні іменники - *water, tea, milk, bread, butter etc.* Зводна таблиця впр. 5, стор. 55 систематизує обидві структури й показує різницю в їх використанні.

Під час вивчення даної теми також систематизується знання прийменників (*on, in, at, under*) разом зі структурою “*Where is...?*”. Тут автори рекомендують використовувати ігрові технології типу «Сховай і знайди...», «Вгадай де...», які можна використовувати в різних режимах роботи – фронтальному, парному, малогруповому. Закінчується дана робота введенням нового прийменника “*into*”, який краще за все має бути представленим в ситуації «Давай зберемо шкільний портфель». В якості супутньої задачі даного уроку може стати повторення структури наказового відмінку “*put ... into your schoolbag*” і “*don't put...*”. Виховна цінність уроку –

виведення правила разом з учителем, що можна класти в портфель, а що не можна.

Friends

Ця тема також є частково знайомою другокласникам, яку вони проходили в минулому році на основі казки “Winnie the Pooh” і в яку була логічно імплементована тема “Animals”. Оскільки тема “Animals” також вивчається в цьому класі, автори вирішили не відступати від запропонованої в 1-му класі моделі й спланували вивчення 2-х тем – “Friends” і “Animals” на матеріалі іншої казки – «Король-Лев», тим паче, що всі діти дивились цей мультфільм.

В 2-му класі учні повинні навчитися розповідати про свого найкращого друга, описувати його зовнішність і характер, сказати чому він/вона є його кращим другом.

Реалізувати дані комунікативні наміри учням допоможе знання складної структури “Who is your best friend?” – “My best friend is...” і вивчення прислівників far, high, fast, well, що характеризують вчинки героїв. Ми вважаємо обґрунтованим з точки зору навчання комунікативному спілкуванню знайомство учня з реченнями, що містять (два дієслова, які підсилюють, підкреслюють ту чи іншу якість друга, семантичну якість уроку (урок 39, впр. 5). Наприклад: I have a lion-cub. She can jump high and run fast, які легко переносяться в реальні умови при характеристиці свого друга. Наприклад: Olgha is my best friend. She can swim far and draw well.

До опису зовнішності і характеру додаються нові описові прикметники: tall, brave, wise, just, polite, які дозволяють логічно завершити монологічне висловлювання I’m proud of my friend. Звертаємо увагу вчителя на те, що монологічне висловлювання другокласника повинно відрізнятися не лише кількістю (обсягом висловлювань 4-5 речень), але й якістю, тобто повинно

бути логічно пов'язаним і завершеним. My best friend is.... He/she has got... She/he is... He /she can...I'm proud of my friend.

Free Time

Дана тема вже була інтегрована під час вивчення тем “My morning”, “Autumn”, “Friends”, “Winter”. Однак, ми ввели її окремо і побудували її вивчення на матеріалі відомої англійської казки “Peter Pan” країни “Neverland”, щоб реалізувати соціокультурну функцію вивчення іноземної мови.

Разом з Пітером Пенем і його друзями другокласники будуть розповідати про свій вільний час, реалізуюючи свої комунікативні наміри за допомогою Present Indefinite Tense через структуру I (we/you/they like/don't like). Оскільки дії казки відбуваються у теплу пору року, то і словник дитячого проведення вільного часу є відповідним: to slide, to jump with a skipping rope, to ride a bike, to play hide-and-seek, to swim.

Однак, ми рекомендуємо вчителю повторити лексичний матеріал, що стосується цієї теми, який учні вивчили раніше в інших темах, включивши його до мовленнєвої зарядки на початку уроку або до окремих комунікативних вправ типу: Say what you like to do in winter? What can you do in autumn? What do you like to do at your weekends? тощо.

Протягом всієї теми структура “I like...” активізується в різних мовленнєвих комунікативно спрямованих вправах не лише в стверджувальній та заперечній формах, але й в питальній. Необхідно навчити учнів ставити питання: Do you like...? What do you like...? І давати на них як короткі, так і повні відповіді. Наприклад:

- Do you like sports?
- Yes, I do.
- What sport games do you like to play?
- I like to play football.

Під час іншомовного комунікативного спілкування учні захочуть розповісти про вільний час Пітера Пена або своїх друзів, для чого їм знадобляться знання 3-ї особи однини в Present Indefinite Tense. Семантизації й первинній активізації даної граматичної структури сприяє спеціально складений авторами джазовий ритм “Me and my Friend”, який побудовано на контрастному порівнянні 1-ї і 3-ї особи однини і з якого дітям стає зрозумілим її утворення (впр. 3, стор. 86). Подальшій автоматизації структури в питальній і негативній формах можуть сприяти ігрові технології типу “Doubting Thomas”, який завжди перепитує “Does he like...?”, “Noisy Parker”, який постійно запитує “wh”-questions-where does...? What does...? “Disagreeable Tom”, який заперечує будь-яке висловлювання. Peter likes to ride a bike – No, he doesn’t like to ride a bike.

Не менш ефективними є запропоновані авторами технології вивчення віршів і ритмів. Наприклад, “Echo-technique”, яка є ефективною під час роботи над віршем “In the Park” (стор.89), коли один з учнів виступає в ролі ехо і реагує на ствердження товариша загальним запитанням. Наприклад: Peter swings. Does Peter swing? За допомогою такої технології діти з легкістю запам’ятовують побудову запитання.

“A two-part dialogue technique” буде цікавою під час роботи з днями тижня (Ром “On Week days”, стор. 91). Сутність такої технології полягає у тому, що тут по чергово використовуються два режими: перший – командний, другий – парний. І в одному і в іншому випадку учні по черзі реагують на попередні висловлювання, що допомагає дотриматися ритму і наголосу у вірші. Цій же меті сприяє варіант технології, коли з а м і с т ь
вербальної подачі вірша, Малюнок малюка
_____ п р о п о н у є т ь с я
малюнок. Наприклад: о п
Tuesday.

Малюнок _____
дівчинки on Wednesday.

а б о навпаки, назву

Tuesday Wednesday місяця написано на flash
cards. Наприклад, _____ on
, sing on .

“Completion Technique” також сприяє активному тренуванню граматичних структур. Під час її використання можуть виникнути такі варіанти: “tailless questions (sentences)”, коли учні повинні повторити початок структури на дошці і продовжити її самостійно? наприклад: “Do you like to slide?” (ст. 84) Do you like to....? (to slide); “headless questions (sentences)”, наприклад: .....to slide (Do you like to slide?); “patch-completion”, при якому вчитель може стерти будь-який елемент питання (речення), який викликає в учня даного класу особливі труднощі і вимагає особливої уваги, наприклад: _____ you like to slide? _____ Peter like to slide? (Do і does, якщо учні плутають допоміжні дієслова) тощо.

Toys

Хоча ця тема вже вивчалася в 1-му класі, в 2-му класі увага акцентується не стільки на назвах самих іграшок, які вони вже добре засвоїли в минулому році, скільки на нових комунікативних функціях, які належить засвоїти. Наприклад: Ask whose toy is this; ask what toys your friends like; talk about playing together. Реалізація нових функцій вимагає знання нових структур і комунікативних одиниць. Наприклад, щоб навчити учнів грамотно відповідати на питання “Whose toy is this?”, їх слід ознайомити з займенниками mine, his, hers, yours, ours тощо. Тому автори включили ці мовленнєві приклади в діалоги, що відображають типові ігрові ситуації. Наприклад (стор. 104):

- Whose toy is this?
- It’s mine.

- Is it yours?
- Yes, it is. It's mine.

Учні вже знають деякі займенники *my, your, his, her* тощо і вони звикли використовувати їх в добре знайомих структурах: *It is my cat. I like my cat*, тому при семантизації займенників в новій формі, необхідно показати дітям різницю. Запропоновані вище технології роботи з віршованим матеріалом допоможуть вчителю в активізації займенників (*Whose toy is this?*) (стор. 104).

Функція вираження переваги передається вже відомим часом *The Present Indefinite Tense*. Однак, в рамках цієї теми це вже буде альтернативне питання: *Do you like dolls or robots?* Оскільки другокласники вже засвоїли загальне питання – *Don't you like...?*, то альтернативне питання засвоюється легше, тим більше, що це продиктоване вимогами комунікативного спілкування, бажанням та необхідністю спитати «А тобі яка іграшка більше подобається – літак чи потяг?». Тренувальні вправи робочого зошита допоможуть закріпити цю граматичну структур.

Заключний (70 урок) з цієї теми навчає дітей виражати жаль і просити вибачення за зламану іграшку, що в повсякденному житті дітей відбувається досить часто, тому діалог-приклад містить одразу декілька комунікативних одиниць (стор. 108).

- I'm so sorry, Molly!
- Don't be upset!
- Oh, it's my favourite doll.
- What a pity! I can fix it.

Виконання наступних комунікативних вправ допомагає учням засвоїти запропонований матеріал і легко озвучувати ситуативні малюнки підручника.

Animals

Продовження вивчення цієї теми, над якою розпочалася робота в рамках теми “Friends” на матеріалі чудової казки «Король-Лев», відбувається на матеріалі не менш цікавої казки відомого англійського письменника Р. Кіплінга “The Jungle Book”, відомої дітям як «Мауглі».

Оскільки дія відбувається в джунглях, учні знайомляться з новими дикими тваринами, які проживають в джунглях і, одночасно, є головними героям казки – panther, tiger, wolf, crocodile, monkey. З іншого боку, казка отримує розширений сюжет, коли Мауглі зустрічає дівчинку біля води, яка стає його подругою. Вона не бачила багатьох тварин і Мауглі веде її до зоопарку. Ключовим моментом даного уроку (урок 84, стор. 128) є ознайомлення дітей з правилами поведінки в зоопарку. Тому на прикладі головних героїв учні вивчають комунікативні одиниці don't tease...animals; look at the....feed...Don't touch...

Інструкції поводження в зоопарку, представлені наочно, сприяють їх швидкому запам'ятовуванню. Метою наступних уроків (уроки 85, 86, 87) є ознайомлення другокласників з місцем, де живуть різні тварини і яку їжу їдять. Для цього автори використали вже відомий прийом нової сюжетної лінії і дали Мауглі і його новій подрузі можливість познайомитися з мешканцями не лише джунглів, але й пустелі (desert) і моря (sea), де живуть camels і dolphins. Так як нових граматичних структур в цій темі немає, то учні розповідають по нових звірів, використовуючи добре знайомі структури ... lives in... It is... and .... . It can.... . It has got... . А познайомившись з тим, що їдять тварини, які живуть в різних частинах світу, учні додають до свого монологічного повідомлення ще дві структури: An elephant likes to eat _____. It likes it a lot. Звертаємо увагу вчителя на те, що учні повинні бути однаково підготовлені і до монологічних, і до діалогічних висловлювань. Тим більше, що ближче до кінця року у них вже накопичений достатній комунікативний запас граматичних структур. Не дарма кожен новий урок будь-якої теми починається з діалогу-прикладу, який не лише демонструє нову

комунікативну функцію, але й підлягає імітації, підстановці і трансформації. Вправа 5 кожного уроку “Talk with a Friend” дає учням можливість самостійно вибудувати програму власного діалогу в рамках 4-5 речень, як і вимагає програма з іноземної мови для даного класу. Вивчення цієї теми викликає в учнів особливу цікавість, так як вони багато знають про деяких тварин з інших уроків: природознавства, читання тощо. Опора на міжпредметні зв’язки лише підсилює навчальний ефект іноземної мови.

About Myself

Передостання тема навчального року циклічно завершує особистісну сферу спілкування і підсумовує всі, вивчені раніше комунікативні одиниці і граматичні структури. Крім того, кожен новий урок повторює елементи тієї чи іншої вже пройдені теми. Наприклад: Introduce yourself, Compliment about Appearance, Talk about your Day, your school life, your free time, your pet. Новим буде лише те, що тепер це все відноситься до кожного учня класу окремо. Щоб діти могли ближче відчувати реальність ситуацій, авторами було введено два героя – американська дівчинка Alice та англійський хлопчик Bob, з якими діти спілкуються, розповідаючи про себе та своє життя.

Для діалогічного спілкування автори надали всю інформацію про нових зарубіжних друзів, з опорою на яку може будуватися рольова гра: ти – Alice; ти – Bob тощо.

Автори вважають, якщо вчитель буде дотримуватися запропонованих рекомендацій, додаючи свої творчі вміння і досвід роботи над тією чи іншою темою, то виконання програмних вимог другого класу спеціалізованої школи наближає дітей до рівня A1, що є достатньо реальним.